

Elektronisch oormerk

Wachten op het grote voordeel

Sommige melkveehouders gebruiken eartags, elektronische oormerken, voor managementdoeleinden. In de schapen- en geitenhouderij zijn eartags de standaard voor I&R. Die functies combineren is niet makkelijk.

Tekst: Wilbert Beerling – Foto's: Gertjan Zevenbergen en Wilbert Beerling

Op de gele oormerken van runderen staat het unieke dierregistratienummer. Dat nummer wordt alleen gebruikt voor identificatie en registratie. De melkveehouder moet zelf zien hoe hij de koeien herkent. Daarvoor hebben koeien vaak een halsband met transponder voor herkenning in de krachtvoerbox of melkstal. Zou het niet handig zijn als je het dierregistratienummer ook zou kunnen gebruiken voor alle managementtoepassingen? Het verkleint immers de kans op fouten. Invoeren van welke transponder bij welke koe hoort, kan dan achterwege blijven. Eén nummer bij elke koe is wat dat betreft, ideaal.

Het elektronische oormerk, de *eartag*, is in opkomst. Idee van dit oormerk is dat het bij een dier hoort en daar ook bij blijft – net als het plastic oormerk. Schapen- en geitenhouders werken er al zo'n twee jaar mee: EU-regelgeving verplicht ze daartoe. De code van de eartag is precies hetzelfde als de code op de plastic flap.

Bij rundvee bevat de eartag vaak een andere code. Dat komt doordat overheden de unieke dierregistratiecodes uitgeven, terwijl de eartag is voorzien van een fabrikantencode. "Er zijn geen richtlijnen waaraan elektronische oormerken moeten voldoen", zegt Henk Bekman, sectorcoördinator bij het Productschap Vee en Vlees. "Daarvoor zullen wel criteria komen, maar verplicht worden de elektronische oormerken de eerste vijf tot zeven jaar niet."

Nederland heeft al een goed werkend I&R-systeem dankzij het gebruik van barcodes, zegt Chris Gerritsen van Nedap. "De noodzaak om over te stappen naar elektronische identificatie is daardoor niet zo groot. Maar

sommige andere landen zouden met een overgang een grote stap kunnen maken."

Leveranciers

Enkele leveranciers hebben al een elektronisch oormerk in hun leveringsprogramma: een oormerk waarin de eartag is geïntegreerd. Hut in Emmen bijvoorbeeld verkoopt de elektronische Allflex-oormerken. Het Britse Dalton, met een vestiging in Lichtenvoorde, levert ze ook. Dalton levert bij de plastic oormerken een elektronisch csv-bestand waarin de elektronische codes zijn gekoppeld aan de dierregistratienummers. Dat bestand kun je inlezen, handmatig koppelen is dus niet nodig. Een derde transponder voor tochtdetectie maakt het wel lastiger. Dan moet je toch weer handmatig nummers gaan koppelen en dat klusje vraagt de nodige precisie. Stel je voor dat je alles met één herkenningpunt kunt doen. Met de Allflex-oormerken komt dat ideaal nog een stap dichterbij: de visuele code en de elektronische code komen overeen.

Managementtoepassingen

Dairymaster, de Ierse fabrikant van onder meer melktechniek, gebruikt elektronische oormerken in plaats van een halsband met een transponder voor herkenning van koeien. Er is dus niet meer per se een halsband nodig. Maar deze eartag is nog niet geïntegreerd in het plastic oormerk. "Dat is wel mogelijk, maar niet zo interessant", zegt Edmond Harty, technisch directeur van Dairymaster. "Zolang we de codes niet synchroniseren, kunnen de eartags net zo goed op het bedrijf blijven. Het voordeel van een eartag ten opzichte van een halsband is dat een eartag vele malen voordeliger is", zegt Harty.

DeLaval levert geïntegreerde eartags voor bedrijven met een VMS-robot. De VMS, de kalverdrinkautomaat en de krachtvoerstations herkennen de dieren aan de hand van de eartag. DeLaval geeft aan dat het een kostbare operatie wordt om bestaande installaties zodanig aan te passen dat ze geschikt zijn voor het lezen van eartags in plaats van transponders aan halsbanden. Het wordt dus pas interessant als je nieuwe installaties koopt.

De tag van Dairymaster is niet geïntegreerd, maar dat zal in de toekomst mogelijk zijn. Vanuit het dierenwelzijnsoogpunt is dat een goede zaak. Het Ingrepbesluit stelt overigens dat niet vaker mag worden ingegrepen in het lichaam van een dier dan strikt noodzakelijk. En dat zou betekenen dat een eartag geen optie is. De ervaring is echter dat hiermee flexibel wordt omgegaan. Los van het feit of de elektronische code wel of niet overeenkomt met het dierregistratienummer, is gebruik van de geïntegreerde oormerken van DeLaval, Hut en Dalton interessant omdat je dan niet in conflict komt met het Ingrepbesluit. Melkveehouder Gerard Hoogland uit Montfoort heeft dat probleem opgelost door de elektronische Dairymastertag in de halsband te knippen.

Eartags uitlezen

Behalve de toepassingsnadelen zijn er ook technische belemmeringen. Koeien voorzien van een herkenningpunt is één, uitlezen is twee. Nedap Agri uit Groenlo is producent van onder meer lezers en antennes om RFID-tags uit te lezen. Veel fabrikanten gebruiken de techniek van Nedap. Nedap leest de koe aan de hand

Door de eartag in de halsband te knijpen, hoef je geen extra ingreep te doen.

“Voordat je overstapt, moet je weten wat je wilt”

Chris Gerritsen: “Ik kan me niet voorstellen dat melkveebedrijven met installaties van verschillende fabrikanten met één RFID-tag uit de voeten kunnen.”

van de RFID-code van de transponder. Of die nou in het oor zit, om de hals of poot hangt of op een andere plek is aangebracht: de reader van de installatie moet de tag kunnen lezen. En dat gaat niet altijd probleemloos. “Met regelmaat ontstaan er problemen”, zegt Chris Gerritsen. “Het signaal van een knop in het oor is minder sterk dan het signaal van een transponder aan de halsband.” Readers moeten dus beter hun werk doen. Dat is mogelijk, volgens Gerritsen, maar het finetunen wordt ingewikkelder. “Ik kan me niet voorstellen dat melkveebedrijven met installaties van verschillende fabrikanten met één RFID-tag uit de voeten kunnen”, zegt Gerritsen. “Niet alleen moeten alle installaties dan een antenne hebben die een eartag goed kan uitlezen, de installaties moeten de gegevens ook nog kunnen uitwisselen. Dat is technisch nogal een opgave.”

Verschillende tags

Bij een krachtvoerbox is het nog niet zo'n punt als de reader wat tijd nodig heeft om de tag te lezen. Maar de reader krijgt maar één kans als een koe de melkstal binnenkomt. Bij grote melkstallen, met bijvoorbeeld dertig plaatsen, is plaatsherkenning

een vereiste als je eartags gebruikt. Bovendien zijn de tags gevoeliger voor storingen doordat het signaal zwakker is. Een slecht werkende wasmachine in de buurt van de melkstal kan dan al problemen veroorzaken. “Een ander probleem zijn de kwaliteitsverschillen tussen de tags”, aldus Gerritsen. “Sommige zijn prima bruikbaar voor managementdoeleinden. Maar er zijn ook tags die alleen geschikt zijn voor het uitlezen met een handheld reader. Als je als veehouder besluit over te stappen op elektronische eartags, is het belangrijk om te weten wat je precies wilt.”

Volgens Gerritsen moet je aan tags voor managementdoeleinden hogere eisen stellen dan aan tags die alleen nodig zijn voor I&R. Voor beide doelen zijn er geschikte tags op de markt. Toch is er een probleem: dieren die verhandeld worden, kunnen tags in hebben die niet voldoen aan de eisen voor managementtoepassingen. Veehouders zouden de mogelijkheid moeten hebben zelf het oormerk te kunnen kiezen dat bij de bedrijfsvoering past. Daarvoor lobbyt Nedap bij onder andere de EU. Elektronische oormerken hebben zeker toekomst. Maar zonder synchronisatie van de codes, kunnen veehouders nog niet

profiteren van het grootste voordeel dat ze bieden: het beperken van het aantal nummers dat onder het registratienummer van een koe hangt. Hoe beperkter het aantal nummers, des te kleiner de kans op fouten.

Utopie

Gebruik je installaties van verschillende fabrikanten, bijvoorbeeld een melkstal van merk A en een krachtvoerbox van leverancier B, dan is het een utopie dat één eartag voldoende is om de koe in elke installatie te kunnen herkennen. De meeste melkveehouders zullen voorlopig nog wel een halsband nodig hebben.

En wie zou trouwens die makkelijk leesbare nummers willen missen? Koop je een koe met een elektronisch oormerk dat je niet gebruikt, dan ondervind je er alleen maar last van. Een geïntegreerde eartag verwijderen mag niet, want dan moet het hele oormerk eruit. Het is maar te hopen dat Nedaps probleemstelling, over niet mogen vervangen van nummers, gehoor vindt als elektronische oormerken verplicht worden gesteld.